

Učiteljski pevski zbor

V ponedeljek 10. t. m. ob 20. uri koncert v filharmonični dvorani.

Učiteljski pevski zbor priredi v ponedeljek 10. januarja t. l. ob 20. uri v veliki dvorani Filharmonije v Ljubljani koncert vokalne glasbe. Pod vodstvom tovariša - dirigenta Milana Pertota bo nastopilo 80 tovarišev in tovarišic, ki posvečajo velik del svojega prostega časa pevskemu odseku sekcije JUU in s tem doprinašajo svoj delež k sodobni glasbeni kulturi. Opozarjamo učiteljstvo Ljubljane in bližnje okolice na to priveditev s prošnjo, da se je polnoštevilno udeleži in s tem pokaže svoje razumevanje do dela tovarišev in tovarišic v pevskem zboru.

Na programu so skladbe, ki se pri naših koncertih še niso izvajale in ki kažejo nove smeri glasbenega ustvarjanja naših skladateljev.

Program koncerta: 1. Ivan Grbec: Otroci molijo. 2. Dr. Danilo Švara: Kako je bilo Tebi, Marija, takrat. 3. Vilko Ukmar: Mati Marija. — 4. Ivan Matetič-Ronjgov: Rožnice. — 5. Slavko Osterc: Tri belokranjske. 6. Dr. Milojevič: Muha i komarac. 7. Emil Adamič: Narodna. 8. Emil Adamič: Godci.

Učitelj in katehet

Vsa predavanja o vzgoji so doslej vsebovala teorijo o treh vzgojnih faktorjih — o šoli, cerkvi in domu, prav tako kot je vsako predavanje o nar. gospodarstvu v subjektivističnem smislu izzvenelo v poudarku treh činiteljev, in sicer dela, zemljišča in kapitala. Kakor do sedaj ni bilo pravega sodelovanja teh treh faktorjev v produkcijskem procesu, tako tudi ni bilo iskrenega sodelovanja že omenjenih treh faktorjev pri vzgoji mladine.

Učitelji so hodili in hodijo danes svojo samostojno pot, tako v teoriji kot v praksi vzgojeslovja. Še dalje, še globlje je šla ta diferenciacija, ki je zajela že tudi kulturno izobraževalno delo na vasi in v mestu.

Enako samostojno pot hodijo duhovniki, bodisi kot veroučitelji v šoli ali kot prosvetni delavci na vasi. Tako hodita šola in cerkev ločena pota. Tretji faktor dom, družina pa je odvisen od ostalih dveh. Postavljen je pred dilemo kam in s kom? Ali s šolo proti cerkvi, ali s cerkvijo proti šoli? Pristopi pa še četrti faktor, ki pa ima na vzgojo največji vpliv, ki sega v šolo — vidno se kaže v družini in zaznavan je tudi v cerkvi. Ta četrti faktor je družbeni in gospodarski položaj — je največja ovira pravi vzgoji. Pod njegovim vplivom so šola, cerkev in družina.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO KRŠKO je zborovalo dne 21. novembra 1937. Navzočih je bilo 43 članov, t. j. 34,4 %, kar je pripisovati slabemu vremenu in slabim prometnim zvezam.

Tovariš predsednik Hrovat Ivo je otvoril občni zbor in poročal o poteku in zaključku državne skupščine.

Za tem je v svojem poročilu omenjal uspehe, ki jih je dosegla organizacija v preteklem letu. Omenjal pa je, da od nje ne moremo zahtevati čudežev, saj je odvisna njena moč in možnost, doseči uspehe od nas samih, od naše strnjivosti, čistega tovarištva in odločnosti. Kajti vodstvo ni oblast, ampak le poveljnik v boju za dosego naših pravic. Orisal je tudi zgodovino našega stanu ter predložil njegove borbe in žrtve.

Tovariš predsednik je podal poročilo o celjskem predsedniškem sestanku.

Sledilo je tajniško in blagajniško poročilo.

Tovariš blagajnik, Zdešar Henrik, obrazložil stanje blagajne, ki je zaradi zanikrnosti nekaterih članov v skrajno slabem stanju. Po daljšem sklepanju se določil, da podpišejo dolžniki reverz in poravnajo dolg do določenega termina. Če pa to ne bo zaleglo, se jih izroči odvetniku.

Določil se dan zborovanja za vsa tri okrožja: mokronoško, kostanjeviško in krško, in sicer 18. decembra.

Prihodnje skupno zborovanje bo prvo soboto meseca marca v Krškem.

Ivo Hrovat, preds. Uršič Zora, tajnica.

Obema, duhovniku in učitelju, je skupna skrb za dobro vzgojo otroka. Da je otrok sprejemljiv za vzgojna načela, mora biti fi-

zično in telesno zdrav. Njegova volja, ki je v večini primerov dobra, ne sme biti ovirana od zaprek, ki jim volja otroka mora kloniti. Otrok doživlja neuspeh za neuspehom. Slednjič se vda pasivnosti in vsi vzgojni vplivi, vsa prizadevanja so brez pozitivnega uspeha. Potem pa tožbe in jadikovanje — pedagogov in staršev o pokvarjenosti današnje mladine.

Otrok mora imeti dobro ekonomsko podlago; to se pravi starši morajo živeti v ugodnih socialnih razmerah. Priboriti staršem dober gospodarski položaj, se pravi dati otroku vse pogoje, ki so za učinkovito vzgojo potrebni. Odstraniti je treba iz človeške družbe vse vzroke, ki onemogočajo človeku primerno življenje 99 % delovnih množic. Šele potem bo mogoče izslediti individualno krivdo, tako na vzgojitelju kot na otroku. Mislim, da je to platforma, na kateri se lahko združita učitelj in katehet, čeprav sta različnega svetovnega nazora. Tako bo tudi ponehala borba med »klerikalci« in »liberalci« v vrstah naših pedagogov.

Skupno delo.

Z veseljem moram konstatirati, da je borba za nov gospodarski red in s tem pokret za skupen nastop učitelja in kateheta izšla iz vrst mlajšega učiteljstva. Ali ni ironija, da morata brskati po matičnih knjigah učitelj in učiteljica in v teh knjigah iskati statistični material za študij socialnih razmer svojega šolskega okoliša. Duhovniki pa imamo knjige pred nosom in ne uporabimo dragocenega materiala, ki je shranjen v teh knjigah. Ne poznamo kateheta v Sloveniji, ki bi se posvetil študiju socialnih razmer svojega okoliša, župne občine ali šolskega teritorija — ali vsaj ne vem, da bi kdo izmed duhovnikov v zadnjem času izdal kakšno slično delo. V študiju socialnih gospodarskih razmer bosta postala tovariša učitelj in katehet.

V šolstvu prevladuje danes delovna metoda. Na vseh pedagoških tečajih se govori o osnovah strnjene pouka.

Učiteljstvo ima svoje strokovno pedagoško glasilo. Izdaja letne publikacije — monografije, kot so: J. Jurančič: Iz šole za narod. Dobešek: Vpliv socialnih razmer na vzgojo otrok... Mi slovenski kateheti pa vedrimo še vedno pod gostoljubno streho duhovniškega glasila »Vzajemnost«, ki pa ni pedagoško glasilo.

Učitelji zbirajo podatke o gospodarskem položaju svojega šolskega okoliša. Takoj po premetitvi v drug šolski okoliš — zbira moderen učitelj podatke in študira gospodarske prilike. Primer Jurančič: Socialne prilike šolskega otroka krškega okraja. Ljubljanski zvon, I. LVII. — Koliko je pa nas katehetrov, ki smo že leta in leta na isti šoli — pa bi študirali socialne razmere, ki nam ne bi samo dobro služile v šoli, ampak tudi v pridigah, v spovednicah in pri prosvetnem delu. Pač pa imamo na popisnicah nove župnijske kartoteke: Mož član društva, žena članica društva — časopisi — mesto vprašanj o stanovanjskih razmerah, prehrani, obleki itd. — Čemu siljevati časopis družini ali človeku, ki nima niti za vžigalice in ne za sol. Zakaj siliti koga v društvo, ko nima toliko, da bi plačal članarino.

Tukaj je platforma za solidno sožitje, za trajno zvezo in delo med učiteljem in katehetom. Na neki župniji sem zbiral statistični material — pri tem delu me je podpiralo učiteljstvo. — Študij gospodarskih razmer, socialnih in moralnih. To je baza za skupno delo med katehetom in učiteljem tako v šoli kakor tudi izven šole. — Ta skupnost, ta harmonična povezanost obeh faktorjev se potem lahko prenese v ves vzgojni sestav — a se lahko uspešno uporablja pri vzgoji posameznika in analizi posameznih primerov.

Primeri skupnega nastopa — v posameznih primerih.

V šoli se izvrši nemoralno dejanje. — Znan je primer kraje. Kakšen je bil do sedaj postopek? Kratek proces — ugotovitev, izsleditev krivca in kazni. Učitelj je vso to proceduro vršil v smislu družbenih, etičnih norm. Delikvent je bil potem še »eksemplarično« kaznovan od kateheta radi kršitve božjepравниh norm. Niti učitelj in ne katehet nista poznala materialnih razmer, v katerih živi otrok, ki je kradel. Oba sta vzgojitelja, toda oba sta konstatirala le delikt — in sicer vsak iz svojega svetovnonazornega vidika in ga tako tudi oba po svojem vidiku kaznovala.

V kaznovanju sta bila oba solidarna. Zakaj ne bi bila še pri iskanju vzrokov, iz katerih izhaja prekršek.

Učitelj razlaga v zgodovinski uri otrokom dobo svetovne vojne. Moderen učitelj uporabi vse ostale predmete, da ponazori otrokom vzroke, potek in posledice te strašne vojne.

Katehet lahko obravnava isti predmet pri razlagi dekaloga — in sicer, ko razlaga 5. božjo zapoved »Ne ubijaj!« Kakšen bo rezultat pri obeh? (Predpostavljam, da katehet in učitelj upoštevata gospodarske in socialne vzroke vojne.) Ali ne bo ista konkluzija, učitelja, kateheta ter otrok. — Vzroki svetovne vojne so bili: borba za nova tržišča, za nova ležišča rudnin — dobiček, orožarne. — Katehet bo dal tem materialnim vzrokom še glavni argument. Človeštvo je zapustilo moralne principe — se vdalo krivičnemu pridobivanju, mamonizmu.

Sklep pa bo: Da ne bo nobene vojne več — proč s krivičnim gospodarskim redom, ki

je v opreki z zakoni družbenega sožitja, kakor tudi z božjepравниimi normami. Da se v takih vprašanjih katehet in učitelj ne znajdetaj, je razumljivo. Oba ne poznata materialnih vzrokov, ne vesta, da obstoja ta tvorni sprožilec vseh morij. Zato sta bila oba navdušena ob svetovnem klanju za cesarja in domovino — katehet še poleg tega za vero. V deci pa se je odražala ta navdušena vojna psihoza — in to po svoje, da so se šli v prostem času vojne — dveh front — ofenziva in defenziva. Isto se lahko ponovi v novi svetovni vojni.

Vpliv okolice. — Spolna dozorelost otroka. — Ne mislim tukaj toliko na fizično zrelost, kot na miselno spolno zrelega otroka, — ki je dozorel na cesti. — Otrok je miselno spolno dozorel. Govorica in razna namigavanja kažejo na to. — Kaj storita učitelj in katehet. — Opomin, kazni, morda izolacija ali predčasna odpustitev iz šole. — Kaj pa, ko bi šla vzgojitelja iskat vzrokov te napačne miselne spolne zrelosti. — Ta individualna krivda, ta »premišljena« zlobnost bi se naenkrat prikazala kot krivda kolektiva, družbe. Morda bi našla popolnoma tvorni vzrok — kot je to stanovanjska kriza, zaposlitev očeta in matere — v produkc. procesu — in s tem nujnost šole na cesti.

Tako sem na nekoliko primerih poskušal dokazati, da je sodelovanje kateheta in učitelja v šoli možno, da celo nujno. Oba se morata otresti ozkega strankarskega vpliva. Spoznati morata socialni in gospodarski položaj delavskih množic. Že to iskanje jih družji. Tesneje pa jih poveže spoznanje, da so nezdrave gospodarske in socialne razmere največji sovražnik prave vzgoje. Ne gremo se več liberalce in klerikalce — pojdemo se rajši socialne delavce. Katehet.

Prvi uspehi

Izkaz zadružnikov

po stanju z dnem 31. decembra 1937.

Št.	Sedež društva	Stari	Novi	Skupaj
1.	Brežice	10	—	10
2.	Celje	18	13	31
3.	Črnomelj	4	14	18
4.	Dol. Lendava	—	—	—
5.	Dravograd	5	4	9
6.	Gornji grad	1	—	1
7.	Kamnik	18	8	26
8.	Kočevje	5	12	17
9.	Konjice	4	—	4
10.	Kozje	1	10	11
11.	Kranj	15	8	23
12.	Krško	3	—	3
13.	Laško	12	28	40
14.	Litija	8	4	12
15.	Ljubljana mesto	123	8	131
16.	Ljubljana vzh. del.	11	1	12
17.	Ljubljana zah. del.	11	—	11
18.	Ljutomer	7	11	18
19.	Logatec	3	3	6
20.	Maribor mesto	14	6	20
21.	Maribor des. breg	3	5	8
22.	Maribor lev. breg	7	9	16
23.	Murska Sobota	—	—	—
24.	Novo mesto	7	3	10
25.	Ormož	2	6	8
26.	Ptuj	1	3	4
27.	Radovljica	45	14	59
28.	Slovenj Gradec	3	3	6
29.	Slovenska Bistrica	1	—	1
30.	Sv. Lenart	1	—	1
31.	Škofja Loka	11	20	31
32.	Šmarje - Rogatec	4	2	6
33.	Šoštanj	—	—	—
34.	Zužemberk	2	—	2
	Razni	4	—	4

Skupaj: 364 195 559

Kriza našega ljudskega šolstva

V zadnjem času se vedno pogosteje pojavljajo pritožbe, bodisi s strani staršev in učiteljev ter našega dnevnega časopisja, da ni prišel razvoj našega ljudskega šolstva samo na mrtvo točko, ampak da drvimo z usodno naglico že navzdol. Ustanova, ki bi morali imeti nanjo večjo pozornost kot na zenico v očesu, stoji tu kot pokvarjen stroj in ni ga, ki bi z večjo in modro roko uravnal ustavljeni in do skrajnosti komplicirani sestav.

Moder gospodarstvenik bi gotovo zavrgel stroj, ki zaradi okorelosti in nepraktičnosti ne deluje več in si nabavlja za vsako ceno kaj boljšega.

Isto pravilo bi moralo veljati tudi za kulturne ustanove, zlasti tako važne kot je naše šolstvo.

V času sklepanja državnega proračuna je zadnji čas, da se popravi zastareli birokratizem, ki ne pripusti šolstvu onega neoviranega razvoja, ki ga zahteva ta ustanova.

Naravnost neodpušljivo je, da imamo v naši banovini v dvajsetem letu po zedinjenju skoro 300 razredov brez učiteljev in da čaka istočasno na cesti 450 učiteljskih abiturientov, ki jim bo ta bridka doba vtisnila v duše za vse življenje neizbrisani črt zagrenjenosti.

Pa recimo, da so nam socialni čuti popolnoma otopeli — kako bomo zagovarjali pred neizprosno sodbo zgodovine dejstvo, da je v tem in tem prosvetljenem letu pri naročilu na najnevarnejši točki sredi evropskega vrtinca ostalo skoro deset tisoč otrok deloma brez učiteljev, deloma pa z zelo okrnjenim poukom, ker ni bilo virov za kulturne potrebe naroda in za rešitev duhovne in telesne propasti skoro pol tisoča mladih inteligentov.

Ovira pa niso tu samo materialna sredstva, ampak tudi naš nesrečni centralistični aparat, ki je žalosten ostanek liberalnih dr-

žavnih konstrukcij. Tudi če je jutri dovoljen kredit za nastavitve novih učiteljskih moči, bo minulo prej pol leta, da oberejo te prošnje vse mogoče instance in se po isti poti vrnejo nazaj. Včasih minejo celi tedni, da dobi prošilec, oziroma oblast, vse mogoče in nemogoče priloge.

Dokler se ta negibnost uradnega aparata popolnoma ne izpremeni in poenostavi, do takrat bo stalno pomanjkanje učiteljskih moči, pa če jih danes nastavijo sto več kot je razredov v banovini. Če kje kak učitelj oboli, po teh čudnih uradnih potih sploh ni pričakovati nadomestila. Tako ima celo Ljubljana stalno po več razredov brez učitelja, ker za obolele ni nadomestila. In vendar čaka na deželni toliko družinskih očetov, ki žele v mesto, da bi laže šolali svoje otroke. Mimo praznih razredov pa hodijo brezposelni učiteljski abiturienti s čudnimi mislimi in srcu. — Domače oblasti v banovini ne morejo tega žalostnega pojavnosti prav nič izboljšati, ker imajo le dolžnosti reševati akte in predlagati.

Nered na naših ljudskih šolah glede učiteljskih moči bo vladal vse dotlej, dokler ne dobe šolski nadzorniki oblasti, da smejo v svojem okraju sami začasnno dodeljevati učiteljska tja, kjer je največja potreba in dokler ne bo dobila banovina pooblastila prosvetnega ministrstva, da lahko tudi ona vsaj začasno nastavlja učiteljske abituriente, ne da bi čakala odločitve centrale. Tako misli devet in devetdeset odstotkov državljanov — ki sploh razmišlja o tem — in vendar se to ne izvrši.

Zamislimo se v položaj, da bi se godilo tako pri naših prometnih napravah in bi kar naenkrat ostala cela množica železniških postaj brez vodilnega uradništva. Stokrat bi se premislil vsak, preden bi vstopil v železniški voz.